

دانشگاه علامه طباطبائی تهران
دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
(آموزش و پرورش پیش دبستانی)

موضوع:

**بررسی تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان
۶ ساله پسر شهر کاشان (سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶)**

استاد راهنما:

سرکار خانم فرشته مجیب

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر فرخنده مفیدی

استاد داور:

جناب آقای دکتر جمال‌الدین کولایی نژاد

پژوهشگر:

محمد مهدی جعفری مفرد طاهری

دیماه ۱۳۸۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تشکر و قدردانی

امیرالمومنین (ع) می فرمایند:

«افخار، تمها اهل دانش را شایسته و درخور است زیرا در نایان جویندگان حقیقت اند.»

لذا به مصداق حدیث شریف:

«من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق»

بدینوسیله از زحمات، راهنمایی‌ها و مشاوره‌های دلسوزانه و مشفقانه استادان بزرگوار

سرکار خانم مجیب و سرکار خانم دکتر مفیدر نهایت تشکر و قدردانی را می‌نمایم و همچنین از داوری

عالمانه جناب آقای دکتر کولایر مراد مراتب سپاسگزاری خود را اعلام می‌دارم.

محمد مهدی جعفری مفرد طاهری

دی ماه ۱۳۸۷

تقدیم به

همسر مهربانم و

فرزندانم ریحانه و آرش

که در ایام تحصیل از هیچ لگم دریغ نوزیدند.

چکیده:

قصه و قصه‌گویی امروزه وسیله‌ای برای آموزش، شناخت، پیشگیری و حل مشکلات کودکان است و از آن در کلاس‌های آموزشی و اتاق‌های بازی استفاده می‌شود. لذا برای آموزش و همچنین پیشگیری و درمان مشکلات کودکان که می‌تواند، آثار زیانباری در سنین بالاتر داشته باشد روش‌های مختلفی وجود دارد. از جمله قصه‌گویی.

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان ۶ ساله پسر (کودکان پیش دبستانی) می‌باشد.

نوع تحقیق نیمه تجربی و طرح تحقیق بصورت آزمون مقدماتی و نهایی با گروه آزمایش و گروه شاهد و استفاده از گزینش تصادفی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کودکان ۶ ساله پیش دبستانی شهر کاشان است که از مجموع ۴۲۲ نفر در قالب ۴۱ کلاس پیش دبستانی دو کلاس به صورت تصادفی بر گزیده شد. در این تحقیق چون واحد نمونه‌گیری کلاس است تعداد نمونه هر کلاس (۱۵ نفر) در مجموع ۳۰ نفر به عنوان نمونه می‌باشد که گروه آزمایشی ۱۵ نفر و گروه کنترل نیز ۱۵ نفر می‌باشد. برای اجرای پژوهش ابتدا آزمون مهارت‌های اجتماعی کودکان که از نظر روایی محتوای و صوری توسط اساتید روانشناسی کودکان و سنجش و اندازه‌گیری تایید شده و با استفاده از روش دو نیم کردن ضریب اعتبار ۰/۹۷ بدست آورده بود. از دو گروه آزمایش و کنترل آزمون مهارت‌های اجتماعی کودکان (پیش آزمون) به عمل آمد سپس متغیر مستقل که شامل ۷ قصه بود بر ۸ مقوله مهارت‌های اجتماعی تاکید داشت به مدت دو هفته توسط مربی بر روی گروه آزمایش اجرا گردید و گروه کنترل از نفوذ چنین عاملی محفوظ نگه داشته شد سپس مجدداً از دو گروه آزمایش و کنترل آزمون مهارت‌های اجتماعی کودکان (پس آزمون) گرفته شد. بعد از جمع آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های فراوانی و شاخص گرایش مرکزی و شاخص‌های پراکندگی و در بخش آمار استنباطی از آزمون مقایسه میانگین‌های همبسته و آزمون معناداری ضریب همبستگی دو گروه آزمایش و کنترل در نمرات پیش آزمون و پس آزمون مقایسه گردیدند و نتایج بدست آمده حاکی از آن بود که قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان ۶ ساله پسر تاثیر دارد.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش	۱
مقدمه :	۱۵
۱-۱) بیان مسئله	۱۷
۲-۱) اهمیت و ضرورت تحقیق:	۱۸
۳-۱) اهداف تحقیق:	۲۰
۱-۳-۱) هدف کلی این تحقیق عبارتند از:	۲۰
۲-۳-۱) اهداف جزئی این تحقیق عبارتند از:	۲۰
۴-۱) فرضیه های تحقیق:	۲۰
۱-۴-۱) فرضیه اصلی:	۲۰
۲-۴-۱) فرضیه های فرعی:	۲۱
۵-۱) متغیرهای پژوهش:	۲۱
۶-۱) تعریف مفاهیم وازگان اختصاصی تحقیق:	۲۱
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق	۲۲
بخش اول: مبانی نظری	۲۳
مقدمه	۲۳
۲-۱) ضرورت و اهمیت یادگیری	۲۴
۲-۲) اهمیت یادگیری در دوران کودکی از دیدگاه اسلام	۲۵

- ۲۶ ماهیت یادگیری (۳-۲)
- ۲۷ تعریف یادگیری (۴-۲)
- ۲۸ انواع یادگیری : (۵-۲)
- ۲۸ یادگیری علامتی : (۱-۵-۲)
- ۲۸ یادگیری محرک پاسخی: (۲-۵-۲)
- ۲۹ یادگیری زنجیره‌ای یا زنجیری: (۳-۵-۲)
- ۲۹ یادگیری کلامی: (۴-۵-۲)
- ۲۹ یادگیری تمیز دادن محرکات: (۵-۵-۲)
- ۲۹ یادگیری مفهوم: (۶-۵-۲)
- ۳۰ یادگیری قانون یا اصل: (۷-۵-۲)
- ۳۰ یادگیری حل مساله: (۸-۵-۲)
- ۳۰ عوامل موثر در یادگیری: (۶-۲)
- ۳۱ ضرورت یادگیری مهارت‌های اجتماعی (۷-۲)
- ۳۲ رشد اجتماعی کودکان (۸-۲)
- ۳۳ خصوصیات رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی (۹-۲)
- ۳۴ اجتماعی شدن : (۱۰-۲)
- ۳۵ اجتماعی شدن در گستره نظریه های تحول روانی (۱۱-۳)
- ۳۵ نظریه روان تحلیل گری فروید : (۱-۱۱-۲)
- ۳۶ نظریه تحول روانی، اجتماعی اریکسون: (۲-۱۱-۲)
- ۳۷ نظریه تحول شناختی پیاژه : (۳-۱۱-۳)
- ۳۸ نظریه تحول اخلاقی کلبرگ : (۴-۱۱-۲)

- ۳۹..... نظریه شناختی، اجتماعی بندورا: (۵-۱۱-۲)
- ۴۰..... مهارت های اجتماعی (۱۲-۲)
- ۴۱..... تعریف مهارت های اجتماعی: (۱۳-۲)
- ۴۴..... فرآیند آموزش مهارت های اجتماعی: (۱۴-۲)
- ۴۵..... یادگیری مهارت های اجتماعی از طریق الگوسازی (۱۵-۲)
- ۴۶..... الگو سازی از طریق قصه: (۱۶-۲)
- ۴۷..... نقش و اهمیت قصه: (۱۷-۲)
- ۴۸..... ارزشهای قصه: (۱۸-۲)
- ۴۹..... ارزش تربیتی: (۱-۱۸-۲)
- ۵۰..... ارزش آموزشی: (۲-۱۸-۲)
- ۵۰..... ارزش اخلاقی: (۳-۱۸-۲)
- ۵۰..... هدف های قصه: (۱۹-۲)
- ۵۱..... نقش قصه در رشد عاطفی و اجتماعی کودک: (۲۰-۲)
- ۵۳..... کتاب درمانی: (۲۱-۲)
- ۵۴..... کارکردها و منافع کتاب درمانی: (۲۲-۲)
- ۵۴..... قصه درمانی (۲۳-۲)
- ۵۵..... پیشینه و جایگاه کاربرد قصه درمانی: (۲۴-۲)
- ۵۷..... بخش دوم: پیشینه ی تحقیق (۲۵-۲)
- ۵۷..... تحقیقات انجام شده در ایران (۲۵-۲)
- ۵۹..... تحقیقات انجام شده در جهان: (۲۶-۲)

۶۳	فصل سوم: روش پژوهش
۶۴	مقدمه:
۶۴	۱-۳) نوع و طرح تحقیق
۶۴	۲-۳) جامعه آماری:
۶۵	۳-۳) روش نمونه گیری و نحوه گزینش:
۶۵	۴-۳) روش گردآوری اطلاعات و داده‌ها:
۶۶	۵-۳) روش اجرای تحقیق:
۶۸	۶-۳) روش تجزیه و تحلیل آماری
۶۹	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش
۷۰	مقدمه:
۷۱	۱-۴) تجزیه و تحلیل توصیفی
۷۱	۱-۱-۴) توصیف حجم نمونه
۷۱	توصیف نمرات آزمون مهارتی اجتماعی
۹۳	۲-۴) تجزیه و تحلیل استنباطی
۹۳	۱-۲-۴) بررسی فرضیه اصلی:
۹۵	۲-۲-۴) بررسی فرضیه فرعی اول:
۹۷	۳-۲-۴) بررسی فرضیه فرعی دوم:
۱۰۰	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۰۱	مقدمه :
۱۰۳	۱-۵) نتیجه گیری

۱۰۳ نتیجه‌گیری در مورد فرضیه اصلی تحقیق: (۱-۱-۵)
۱۰۵ نتیجه‌گیری در مورد فرضیه فرعی اول (۲-۱-۵)
۱۰۶ نتیجه‌گیری در مورد فرضیه فرعی دوم (۳-۱-۵)
۱۰۶ محدویتها : (۲-۵)
۱۰۷ پیشنهادات (۳-۵)
۱۰۷ پیشنهادات پژوهشی (۱-۳-۵)
۱۰۸ پیشنهادات کاربردی : (۲-۳-۵)
۱۰۹ فهرست منابع
۱۱۵ منابع انگلیسی
۱۱۸ پیوست‌ها
 پیوست ۱: داستان
 پیوست ۲: آزمون مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش دبستانی

فهرست جداول

- جدول شماره ۱-۳: نام قصه‌ها با فهرست مقوله‌های مهارت‌های اجتماعی فرعی ۵۴
- جدول شماره ۲-۳: شماره سوالات آزمون مربوط به هشت مقوله‌های مهارت‌های اجتماعی فرعی ۵۴
- جدول ۱-۴: توزیع فراوانی گروه‌های مورد بررسی ۵۸
- جدول ۲-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت اجتماعی گروه آزمایش ۵۹
- جدول ۳-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت اجتماعی گروه کنترل ۶۰
- جدول ۴-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات پیش آزمون مهارت‌های اجتماعی ۶۱
- جدول ۵-۴: توزیع فراوانی پس آزمون مهارت اجتماعی گروه آزمایش ۶۲
- جدول ۶-۴: توزیع فراوانی نمرات پس آزمون مهارت اجتماعی گروه کنترل ۶۳
- جدول ۷-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی ۶۴
- جدول ۸-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت اجتماعی کلامی گروه آزمایش ۶۶
- جدول ۹-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت‌های اجتماعی کلامی گروه کنترل ۶۷
- جدول ۱۰-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی کلامی ۶۸
- جدول ۱۱-۴: توزیع فراوانی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی گروه آزمایش ۶۹
- جدول ۱۲-۴: توزیع فراوانی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی کلامی گروه آزمایش ۷۰
- جدول ۱۳-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی کلامی ۷۱
- جدول ۱۴-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت‌های اجتماعی غیرکلامی گروه آزمایش ۷۲
- جدول ۱۵-۴: توزیع فراوانی نمرات پیش آزمون مهارت‌های اجتماعی غیرکلامی گروه کنترل ۷۴
- جدول ۱۶-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی پیش آزمون مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی ۷۵
- جدول ۱۷-۴: توزیع فراوانی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی گروه آزمایش ۷۶
- جدول ۱۸-۴: توزیع فراوانی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی گروه کنترل ۷۷

- جدول ۱۹-۴: شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات پس آزمون مهارت‌های اجتماعی غیرکلامی گروه آزمایش و کنترل ۷۸
- جدول ۲۰-۴: آمارهای مربوط به نمرات مهارت‌های اجتماعی دو گروه ۷۹
- جدول ۲۱-۴: نتایج مقایسه میانگین‌های آزمون مهارت‌های اجتماعی در دو گروه آزمایش و کنترل ۸۰
- جدول ۲۲-۴: همبستگی بین نمرات آزمون مهارت‌های اجتماعی در دو گروه آزمایش و کنترل ۸۲
- جدول ۲۳-۴: آمارهای مربوط به نمرات مهارت‌های اجتماعی کلامی دو گروه ۸۲
- جدول ۲۴-۴: نتایج مقایسه میانگین‌های مهارت‌های اجتماعی کلامی دو گروه ۸۳
- جدول ۲۵-۴: همبستگی بین نمرات آزمون مهارت‌های اجتماعی کلامی ۸۴
- جدول ۲۶-۴: آمارهای مربوط به نمرات مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی ۹۷
- جدول ۲۷-۴: نتایج مقایسه میانگین‌های آزمون مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی دو گروه ۸۵
- جدول ۲۸-۴: همبستگی بین نمرات آزمون مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی ۸۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴: مقایسه نمرات مهارت‌های اجتماعی در دو گروه آزمایشی و کنترل ۶۵
- نمودار ۲-۴: مقایسه نمرات مهارت‌های اجتماعی کلامی در دو گروه آزمایشی و کنترل ۷۲
- نمودار ۳-۴: مقایسه نمرات مهارت‌های اجتماعی غیرکلامی در دو گروه آزمایشی و کنترل ۷۹

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه :

بطور مسلم علاقه به قصه را خداوند مهربان در نهاد انسان قرار داده است زیرا خداوندی که از زیر و بم وجود آفریده خود دقیقاً آگاه است در تمامی کتابهای آسمانی به زبان قصه با انسان سخن گفته است. قرآن آخرین کتاب آسمانی مملو از قصه‌ها و تمثیلهایی است که لباس حق شده‌اند. اهمیت زبان قصه در آخرین معجزه باقیه حضرت حق تا بدان جاست که مولا علی(ع) گاه در فرموده‌های خویش قرآن را تماماً قصه خوانده است .

کودکان و نوجوانان به خاطر ویژگی‌های خاص روانی و تمایل خاصشان به مراتب بیشتر از بزرگترها به قصه علاقه دارند و به همان نسبت هم زودتر و بیشتر ماجراها و صحنه‌سازیهایی آن را باور می‌کنند و عمیقاً تحت تأثیر آن قرار می‌گیرند تا آنجا که ممکن است راه و رسم قهرمان مورد علاقه خود را در زندگی واقعی نیز الگو قرار دهند و سعی در تقلید از اعمال و حرکات آن می‌کنند. بی‌اغراق بچه‌ها عاشق قصه هستند و از همان سنین بسیار پائین با تمام وجود به آن گوش می‌سپارند. بنابراین با استفاده از این گرایش می‌توان ضمن داستان مسائلی زیادی را به آنها آموخت و احساسات عالی در آنها برانگیخت یا پرورش داد. به وسیله داستان می‌توان اصول اخلاقی و انسانی را به کودکان تفهیم کرد و به آنها درس زندگی داد. در داستان می‌توان راه و رسم درست مواجهه با مسائل و دشواریهای زندگی را به کودکان و نوجوانان آموخت .

کارکرد قصه‌گویی تنها لذت بخشی و روش تخیل و توانایی‌های شنوایی و کلامی کودک نیست در کلاس درس از قصه‌گویی برای انتقال مفاهیم اجتماعی بهره می‌گیرند. قصه‌های تاریخی که وقایع گذشته را بازگو می‌کنند قصه‌هایی که آداب و رسوم و اعتقادات فرهنگی فرهنگ‌های گوناگون را به کودکان می‌شناساند، قصه‌هایی که مناسبت‌ها و جشن‌ها در روزهای مهم قومی و ملی را به کودکان معرفی می‌کند. (قزل ایاغ، ۱۳۸۵)

قصه و قصه‌گویی از مهمترین ابزارهایی است که می‌تواند تخیلات کودک را پرورش دهد و او را با دنیای اطراف و محیط زندگی‌اش آشنا کند. از اینرو از قصه به عنوان پلی بین کودک و جهان اطرافش یاد می‌شود. رویدادهایی که در یک قصه اتفاق می‌افتد دارای یک نظم خاصی است که این توالی می‌تواند امید به آینده و معنا را در زندگی انسان به تصویر بکشد. در واقع قصه‌ها مجموعه منسجمی از امیال، آرزوها و هدفهای یک قوم هستند و از قصه‌گویی به عنوان روشی برای رشد مهارت‌های کلامی کودکان استفاده می‌شود. (گرهارت، دی رویتر، سیلو، ۱۳۹۶)

قصه یا داستان وجوه مختلف دارد. یکی از وجوه آن جنبه آموزشی و درمانی آن است. بوسیله قصه می‌توان کودکان را به کشف توانایی‌های خود برای برقراری ارتباطات واقعی و شناخت افکار و احساسات خود یاری رسانده و آنها را در حل و فصل بین فردی بصورت آرام از طریق گفتگو هدایت کرد. بنابراین قصه می‌تواند از نظر تربیت اجتماعی و عاطفی موثر باشد و بسیاری از مقررات و هنجارهای اجتماعی را به کودک منتقل نماید. (آشتیانی، ۱۳۷۱)

روش‌های مختلفی برای پرورش مهارت‌های اجتماعی توسط محققان گوناگون برای کودکان پیش دبستانی و دبستانی و همچنین برای کودکانی که اختلالات رفتاری دارند برنامه ریزی شده است. گرچه پرورش مهارت‌های اجتماعی هنوز سال‌های اول رشد خود را می‌گذرانند ولی روز بروز تحقیقات بیشتری در این زمینه صورت می‌گیرد و از آنجائیکه زندگی آدمی در نیم قرن اخیر همراه با رشد سریع جمعیت و تغییرات وسیع اجتماعی و صنعتی تحولات عظیمی یافته و به نظر می‌رسد که شمار بزرگی از کودکان و نوجوانان دچار مشکلات سازگاری اجتماعی و رفتاری و عاطفی هستند ضرورت این برنامه‌ریزی‌های مربوط به پرورش مهارت‌های اجتماعی بیشتر آشکار می‌شود. اجتماعی کردن صحیح کودکان به عنوان یکی از اهداف مهم تعلیم و تربیت چنین ضرورتی را بیشتر آشکار می‌کند. در دورانی که تکنولوژی معجزه‌آسا کلماتی فاقد معنای عمیق ابلاغ می‌کند ما می‌توانیم با طرح قصه به کودکان نیرو بخشیم برای رسیدن به این مقاصد، یکی از راه‌های استفاده از قصه و داستان مناسب برای ارائه الگوهای صحیح رفتارهای اجتماعی به کودکان است.

۱-۱) بیان مسئله

اگر می‌خواهیم کودکانمان به بزرگسالانی اجتماعی و با محبت تبدیل شوند باید از همان ابتدا نیازهای آنها را برطرف سازیم و به آنها پاسخ دهیم و با این کار باعث می‌شویم آنها به افرادی پاسخ دهنده به دیگران با رفتاری دوستانه، اجتماعی و با محبت تبدیل شوند.

ارزیابی مهارت‌های اجتماعی کودکان در سالهای اخیر مورد توجه متخصصان روانشناسی و تعلیم و تربیت بوده و در این راستا تحقیقات متعددی در زمینه تاثیر مهارت اجتماعی بر تطابق و سازگاری اطفالی کودک انجام شده است. کودکانی که مهارت اجتماعی کافی کسب کرده‌اند در ایجاد رابطه با همسالان (آشروتیلور، ۱۹۸۱) و یادگیری در محیط آموزشی (واکرو و هویس، ۱۹۷۶) موفق‌تر از کودکانی هستند که فاقد این مهارتها باشند. پژوهش‌های پیگیرانه موید تاثیر منفی فقدان یا نقص مهارت اجتماعی بر سلامت روان کودک است (کوئن و همکاران، ۱۹۷۳).

الیوت و همکاران (۱۹۸۴) مهارت اجتماعی را چنین تعریف کرده‌اند: رفتارهای انطباقی فرا گرفته شده که فرد را قادر می‌سازد با افراد دیگر روابط متقابل داشته باشد و واکنش‌های مثبت بروز دهد و از رفتارهایی که پیامد منفی دارد اجتناب ورزد. مهارت‌های اجتماعی به کودکان کمک می‌کند تا با دیگران روابط موفق برقرار کند.

اجتماعی شدن جریانی است که در آن هنجارها، مهارت‌ها، انگیزه‌ها، طرز تلقی‌ها و مهارت‌های فرد شکل می‌گیرد تا ایفای نقش کنونی و و آتی او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود. این جریان از همان لحظه اول تولد کودک که وی را لباس می‌پوشند و به گهواره می‌گذارند و یا در مقابل گریه او واکنش معینی را نشان می‌دهند آغاز می‌شود و در آن برخی از افراد و گروه‌ها بویژه پدر و مادر و خواهر و برادر و معلمان و مربیان نقش کلیدی دارند. (کارتلج، میلبرن، ترجمه نظری نژاد، ۱۳۶۹)

انسان وقتی از نظر اجتماعی رشد یافته محسوب می‌شود که قادر باشد با دیگران و محیط پیرامون خود سازگاری داشته باشد. رفتار اجتماعی مناسب به صورت طبیعی حاصل نمی‌شود بلکه

قواعدی دارد که باید آموخته شود و مرتباً تکرار و تمرین گردد و در همین راستا می‌توان جهت ارتقای مهارت‌های اجتماعی کودکان از برنامه‌های قصه‌گویی بهره‌های بیشتری برد.

قصه‌ها می‌توانند از نظر تربیت اجتماعی، عاطفی و اخلاقی موثر واقع شوند و بسیاری از مقررات و هنجارهای اجتماعی و دستورالعمل‌های زندگی را منتقل نمایند و چگونگی روبروشدن با مشکل‌ها و حل آنها و بسیاری از الگوهای رفتاری در گروه‌ها و طبقه‌های مختلف اجتماعی و سنی را در داستانها بیان می‌کنند. مهارت‌های کلامی آموخته شده در داستانها می‌توانند توانایی کودکان را برای حل و فصل تمارض بین فردی به صورت آرام، توأم با بحث و گفتگو را فردی سازند. (آشتیانی، ۱۳۷۱)

در قصه‌گویی کودک کاملاً با شخصیت‌ها و حوادث داستان همراه می‌شود و آنها را با دیگر واقعیت‌های زندگی روزمره خود همسان می‌پندارد. شنیدن قصه امکان تصویرسازی را برای کودکان فراهم می‌آورد. کودک با شنیدن قصه‌ها، صحنه‌ها، اعمال و شخصیت‌های آن را خلق می‌کند. توانایی تجسم و خیال‌بافی مبنای تصور خلاق است و به نظر می‌رسد این توانایی‌ها بر رشد شناختی و اجتماعی کودک تاثیر مثبت دارد. (گرین، ترجمه آدینه پور، ۱۳۷۸)

بنابراین با توجه به جنبه تربیتی، آموزشی و درمانی قصه و قصه‌گویی می‌توان از آن به عنوان وسیله‌ای ارزشمند و ابزاری کارآمد در جهت ارتقاء آموزش مهارت‌های اجتماعی سود جست و این تحقیق بر آن است تا تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان ۶ ساله را سنجش کند.

۱-۲) اهمیت و ضرورت تحقیق:

معمولاً بسیاری از پدر و مادرهایی که در مورد مهارت‌های اجتماعی کودکانشان دچار نگرانی هستند به معلمین پیش دبستانی مراجعه می‌کنند تا از آنها برای حل مشکلات کودکانشان کمک بگیرند. معلمان بسیاری با این والدین روبرو می‌شوند که به دنبال راه چاره برای بهبود کودک خجالتی، خشن و یا تنها و بی‌دوستشان هستند چگونه این معلمین می‌توانند به این والدین کمک کنند و چه نوع راهنمایی‌هایی می‌توانند ارائه دهند. پدر و مادرها حق دارند که نگران رابطه

فرزندانشان و مشکلات آنها با بچه‌های دیگر باشند. این بچه‌ها در دوره پیش دبستانی بیشترین و مهیج‌ترین تجربیات خود را کسب می‌کنند. نداشتن دوست یا همبازی می‌تواند برای آنها دردناک و آزار دهنده باشد به علاوه تحقیقات بسیاری بر این اعتقاد صحه می‌گذارند که روابط بچه‌های کوچک برای پیشرفت و انطباق پذیری در مدرسه بسیار مهم است.

از طرفی علاقه به قصه و شنیدن آن از طبیعت انسان سرچشمه می‌گیرد و از آنجا که کودکان به فطرت نزدیک‌ترند، بیشتر از بزرگترها از قصه تاثیر می‌پذیرند. هنگامی که کودکان داستانی را می‌شنوند تحت تاثیر قهرمانان آن قرار می‌گیرند و سعی می‌کنند خود را همانند آنها سازند. حتی می‌کوشند عقاید و اندیشه‌ها و نیز رفتار و سخن گفتن خود را بر اساس آن قرار دهند.

اهمیت قصه به عنوان یک ابزار آموزشی و تربیتی از زمان‌های قدیم مورد توجه و تاثیر دانشمندان و علمای تعلیم و تربیت بوده است. چنانکه افلاطون فیلسوف بزرگ یونان باستان در کتاب جمهوری خود به ارزش و اهمیت داستانها در تربیت کودک اشاره می‌کند و می‌گوید:

«باید پرستاران و مادران را واداریم تا فقط حکایت‌هایی را که پذیرفته‌ایم برای کودکان نقل کنند و متوجه باشند که پرورشی که روح اطفال به وسیله حکایات حاصل می‌کند به مراتب بیشتر از تربیتی است که جسم آنها با ورزش پیدا می‌کند.»

در سالهای اخیر توجه دوباره‌ای به هنر قصه‌گویی و ارزش‌های موجود در آن شده است و دانشمندان امروزه کاربردهای زیادی برای قصه‌گویی مانند کاربردهای تربیتی و آموزشی و درمانی قائل هستند.

با این وصف می‌توان ادعا کرد که قصه‌گویی به مثابه ابزاری مطمئن در خدمت آموزش و پرورش عمل می‌کند.

قصه و کتاب به طور اخص ابزارهای موثری برای آموزش‌های مهارت‌های اجتماعی به شمار می‌آیند. زیرا الگوهای آنها دارای چند بعد و عمق بیشتر است.

قصه به نحوی حتی بر مشاهده واقعی رفتار پسندیده یا ناپسند افراد برتری کامل دارد. افکار دورن و اعتقادات و تمایلات و انگیزه‌های بازیگران در داستان منعکس می‌شود. بنابراین کاراترین ابزار معلم برای آموزش مفاهیم پرهیزکاری انسان، قصه یا برخی نمایشها است. (کارتلج، میلبرن، ترجمه نظری نژاد، ۱۳۶۹)

از انیشتین پرسیدند: برای اینکه ریاضی یک کودک تقویت شود چه کنیم؟ گفت: برایش قصه بگوئید. اگر شما به سرگذشت آدمهایی مثل لئوناردو داوینچی، ادیسون و ... توجه کنید می‌بینید که همه آنها مادر و مادربزرگ‌هایی داشتند که برایشان قصه می‌گفتند. قصه‌ها قدرت پرواز تخیل را افزایش می‌دهند و ایده‌هایی مطرح می‌کنند که بسترساز اختراعات، اکتشافات و یا اثر ارزشمند ادبی است. (مجیب، ۱۳۸۳)

با توجه به علاقه کودکان به قصه و قصه‌گویی و اهمیت و نقش ارزشمند تربیتی و آموزشی آن در آموزش کودکان و لزوم آموزش مهارت‌های اجتماعی از کودکی یکی از روشهایی که در آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان می‌تواند مفید باشد قصه و قصه‌گویی است.

۱-۳) اهداف تحقیق:

۱-۳-۱) هدف کلی این تحقیق عبارتند از:

هدف کلی: بررسی تعیین تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان ۶ ساله پسر شهر کاشان

۱-۳-۲) اهداف جزئی این تحقیق عبارتند از:

۱- بررسی تعیین تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کلامی کودکان ۶ ساله پسر شهر کاشان

۲- بررسی تعیین تاثیر قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی غیر کلامی کودکان ۶ ساله پسر شهر کاشان

۱-۴) فرضیه های تحقیق:

۱-۴-۱) فرضیه اصلی:

قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی کودکان ۶ ساله پسر شهر کاشان تاثیر دارد.